

Staða og framtíð íslenskra sveitarfélaga

Eyrún Ingibjörg Sigþórsdóttir, formaður verkefnisstjórnar

**Samgöngu- og
sveitarstjórnarráðuneytið**

Samantekt og helstu niðurstöður

Stjórnvöld marki skýra stefnu fyrir sveitarfélög til allt að 20 ára

Jöfnunarsjóður verði endurskoðaður og styðji við stefnuna

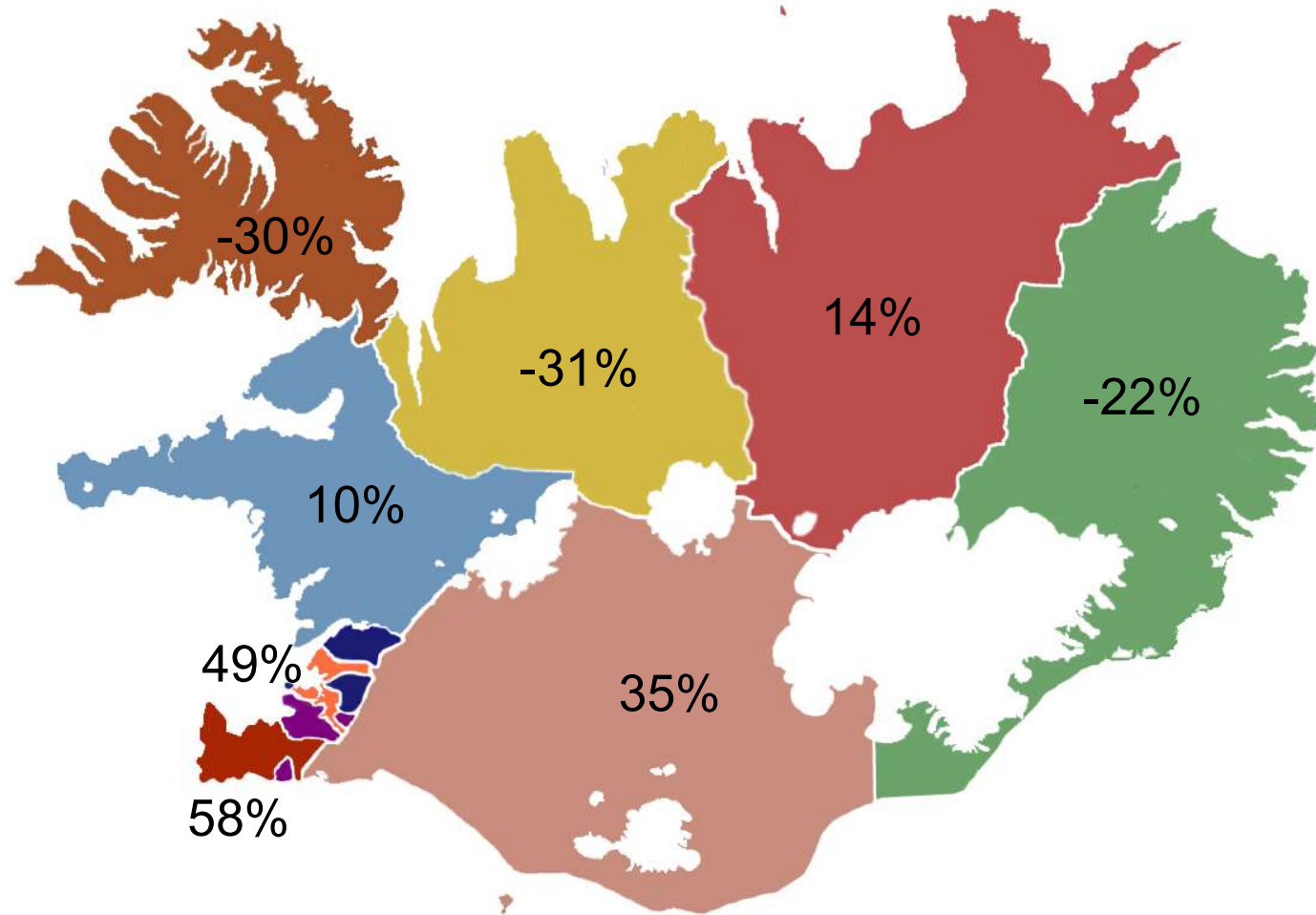
Stjórnvöld taki markvissari þátt í verkefninu um styrkingu sveitarstjórnarstigsins

Íbúar sveitarfélaga vilja góða þjónustu og gott mannlíf burtséð frá því hver veitir þjónustuna

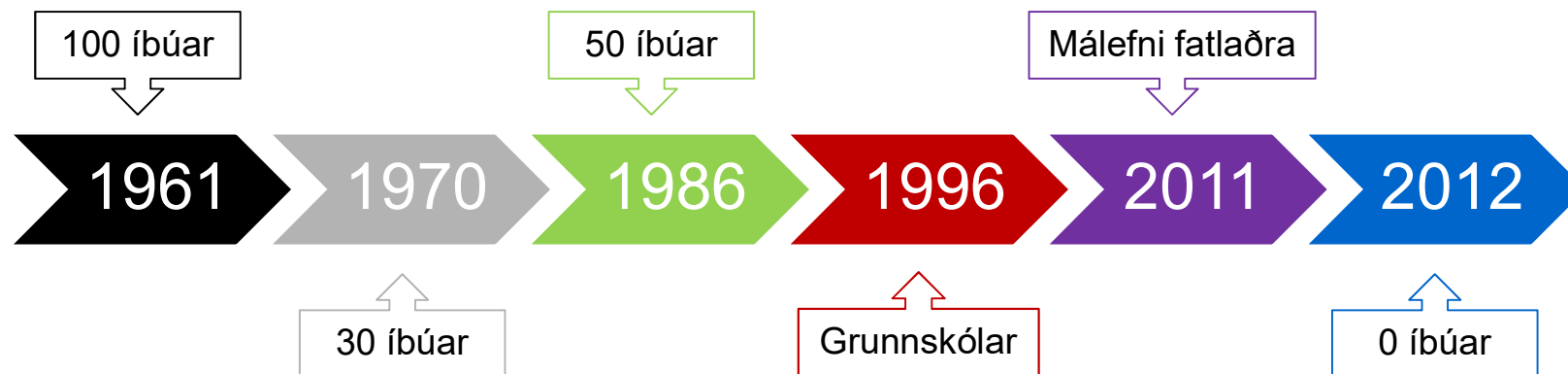
Sveitarstjórnarfolk vill ekki þriðja stjórnsýslustigið

Íbúafjöldapróun eftir landshlutum 1990-2017

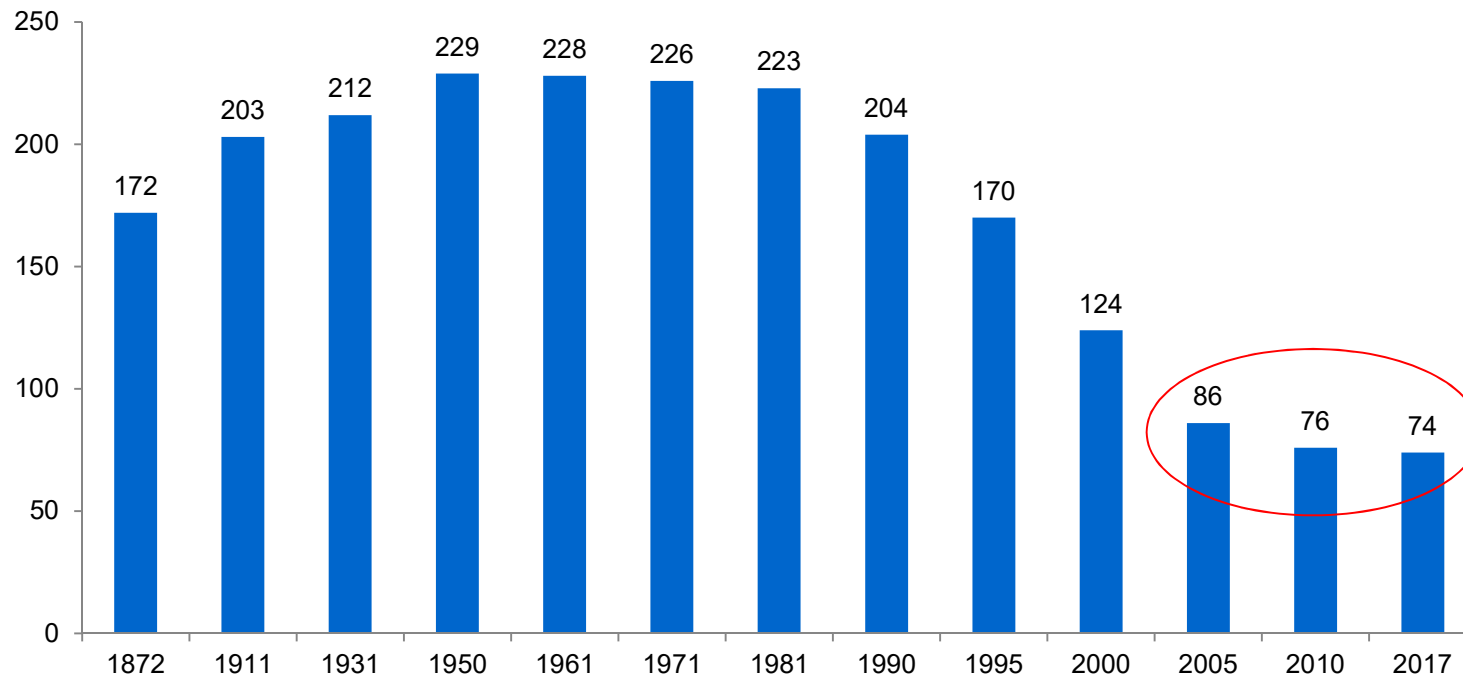
Ágrip úr sögu sveitarfélagastigsins

Forsendur fyrir endurskoðun

- Lítið gerst
- Mörg sveitarfélög fámenn
- Aukin verkefni og ríkari kröfur

Breytingar á fjölda sveitarfélaga

Samstarf sveitarfélaga

Samstarfsform

- Samvinna sveitarfélaga
  - Samningar um einstök verkefni
  - Ekki tryggð formleg aðkoma allra að ákvörðunum og stefnumótun
- Byggðasamlög
  - Oft stofnað um ákveðin verkefni
  - Aðkoma tryggð með lögum og stofnsamningum
  - Tenging við lýðræðislega kjörna fulltrúa minni

Niðurstöður RHA

Hvert svæði er einstakt og allur gangur á því hvernig samstarfi er háttað

Lítið gagnsæi – hátt flækjustig

Ekki alltaf sömu sveitarfélögin sem vinna saman

Nokkuð mörg sveitarfélög með takmarkaða starfsemi sem ekki hafa bolmagn til þess að sinna grunnþjónustu nema í samstarfi

Mikið samstarf í stóru málaflokkunum víðast hvar

Verulegur hluti rekstrar sveitarfélaga fer fram í samstarfi

Hvernig eflum við sveitarstjórnarstigið?

Samráð

Fundað með
öllum
landshlutum

Yfir 300 aðilar
komu að
samráði

Viðhorfskönnun

Kallað eftir
breytingum

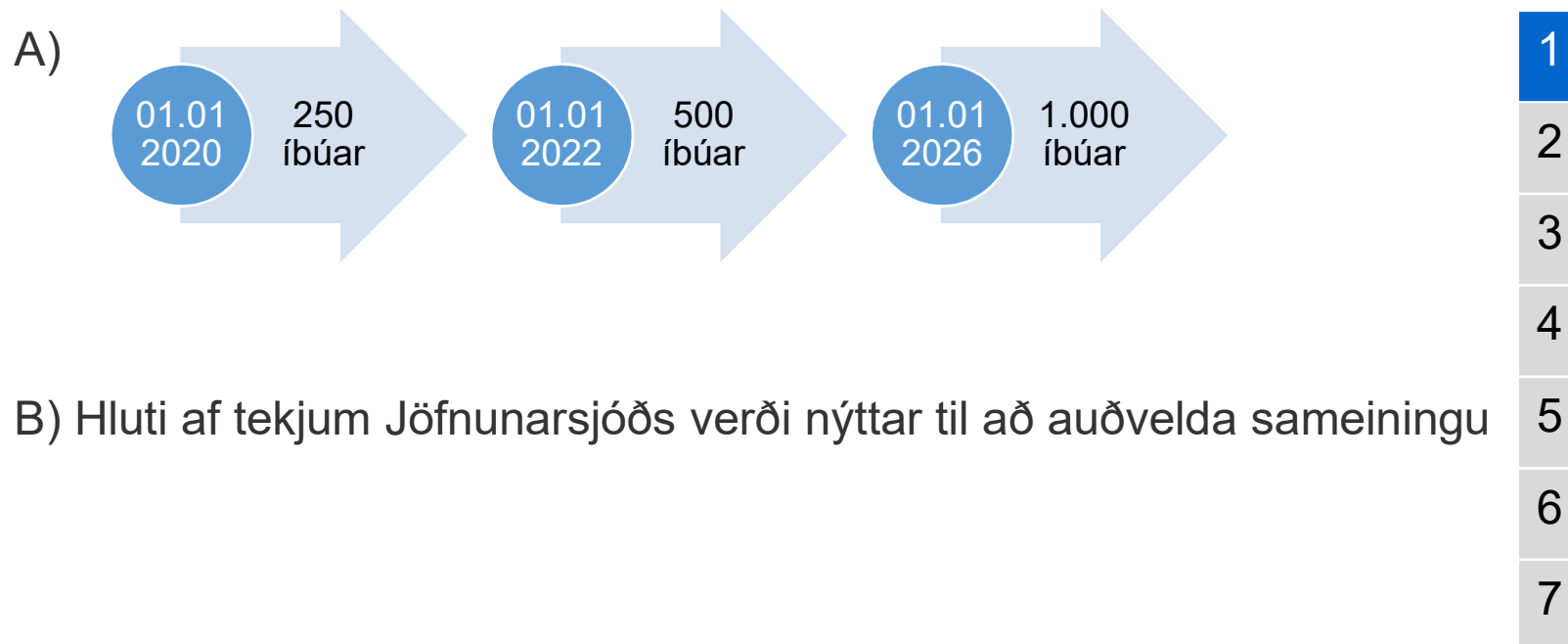

Sjö tillögur verkefnisstjórnar

- 1 Hækkun lágmarksíbúafjölda í þrepum
- 2 Langtíma stefnumótun til 20 ára
- 3 Fjármögnun sveitarfélaga stuðli að hagkvæmu skipulagi sveitarstjórnarstigsins
- 4 Íbúar kjósi ekki um sameiningar
- 5 Gagnger endurskoðun lagaramma samninga um samvinnu sveitarfélaga, hlutverk byggðasamlaga og stöðu landshlutasamtaka sem frjálsra félagasamtaka
- 6 Verkefni verði flutt til sveitarfélaga og ábyrgð sveitarfélaga á opinberum fjármálum og samspili þeirra við hagstjórn verði styrkt
- 7 Nýta samtal og samráð til að auka virkni og aðkomu íbúa að ákvarðanatöku og stefnumótun

Hækkun lágmarksíbúafjölda í þrepum

B) Hluti af tekjum Jöfnunarsjóðs verði nýttar til að auðvelda sameiningu

Langtíma stefnumótun til 20 ára

- Mikilvægt að marka stefnu fyrir sveitarstjórnarstigið í landinu
- Stjórnvöld verða að fjárfesta í langtíma stefnumótun sveitarstjórnarstigsins

1

2

3

4

5

6

7

Fjármögnun sveitarfélaga

- Fjármögnun sveitarfélaga stuðli að hagkvæmu skipulagi sveitarstjórnarstigsins
- Afnema alla fjárhagslega hvata sem vinna gegn sameiningu sveitarfélaga
- Jöfnunarframlög verði einföld, hlutlæg (t.d. á grundvelli íbúasamsetningar) og óháð stærð sveitarfélaga
- „Umframtekjur“ renna í Jöfnunarsjóð

1

2

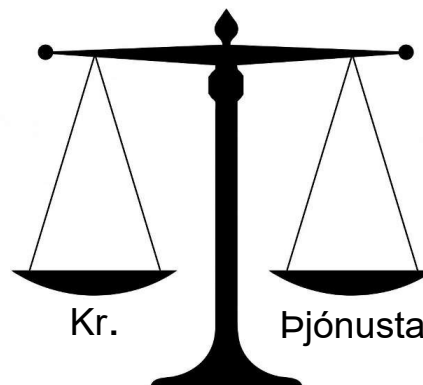
3

4

5

6

7

Íbúar kjósi ekki um sameiningar

1

2

3

4

5

6

7

Gagnger endurskoðun á ákvæðum laga um samstarf sveitarfélaga

- Endurskoðun lagaramma samninga um samvinnu sveitarfélaga
- Hlutverk byggðasamlaga og staða landshlutasamtaka sem frjálsra félagasamtaka verði endurskoðað
- Samstarf leiði til frekari skrefa, t.d. samruna
- Fækkun sveitarfélaga minnkar umfang samstarfs

1

2

3

4

5

6

7

Verkefni og ábyrgð sveitarfélaga aukin

A) Verkefni verði flutt til sveitarfélaga

- Fyrst verður að fækka sveitarfélögum
- Flytja verkefni beint til sveitarfélaga

B) Ábyrgð sveitarfélaga á opinberum fjármálum og samspili þeirra við hagstjórn verði styrkt

- Greiðslur í Jöfnunarsjóð verði breytileg eftir stöðu hagkerfisins
- Meira umfang leiðir af sér meiri ábyrgð

1

2

3

4

5

6

7

Nýta samtal og samráð til að auka virkni

1

2

3

4

5

6

7

Áhrif tillagna

- Fækkun sveitarfélaga – varðar 40 sveitarfélög
  - Sjálfbærar þjónustu- og rekstrareiningar
- Öflugri og stærri sveitarfélög
  - Snúa vörn í sókn
  - Betri nýting fjármagns
  - Fagleg stjórnsýsla
  - Fleiri verkefni
- Framtíðaráskoranir sveitarfélaga
  - Flutningur úr dreifbýli í þéttbýli
  - Íbúar af erlendum uppruna
  - Breytt aldurssamsetning
  - Krafa um aukna þjónustu
  - Tækifæri í rafrænni stjórnsýslu
  - Þátttaka íbúa í stefnumótun og ákvarðanatöku

AÐ LOKUM

TAKK FYRIR

